

ZIŅU IZDEVUMS #33

ŠAJĀ IZDEVUMĀ

- Padomi drošākām mācībām tiešsaistē
- Spēle medijpratības stiprināšanai "Pilsētas ABC"
- Drošība TikTok, Snapchat un Instagram – padomi vecākiem
- Cert.lv sociālā kampaņa, lai veicinātu izpratni par kiberdrošību
- Skolēnu pieredze attālināto mācību laikā
- Materiāli par drošību un medijpratību

PADOMI DROŠĀKĀM MĀCĪBĀM TIEŠSAISTĒ

Līdz ar jaunā mācību gada sākumu aktuāls kļuvis jautājums par drošību, bērniem izmantojot internetu mācību procesā. Drossinternets.lv ir sagatavojis piecus padomus vecākiem, **kā sagatavot bērna datoru un viedierīces drošākām mācībām tiešsaistē.**

Ņemot vērā, ka arvien biežāk dažādi mācību uzdevumi jāpilda, izmantojot internetā pieejamo informāciju un resursus, ja bērnam dators ir koplietošanā ar citiem ģimenes

locekļiem, tad ieteicams uz tā bērnam izveidot atsevišķu lietotāja kontu. Ļoti būtiski ir bērna viedtālruni reģistrēt ar viņa dzimšanas datiem, lai bērnam nebūtu piekļuve viņa vecumam neatbilstošam interneta saturam.

Tikpat svarīgi meklētājprogrammu (piemēram, Google, Bing) iestatījumos ieslēgt "Droša meklēšana" režīmu. Tas filtrēs attēlu, videoklipu un tīmekļa vietņu meklēšanas rezultātus un nerādīs bērna vecumam neatbilstošu

informāciju un attēlus. Līdzīgi drošības iestatījumi "Ierobežotais režīms" pieejami arī YouTube, kā arī pieejami padomi par dažādiem kontroles rīkiem. Aicinām vecākus iepazīties ar padomiem, **kopā ar bērniem izrunāt tos, un bērna lietotajās ierīcēs veikt atbilstošus drošības un privātuma iestatījumus**, lai bērnu pasargātu no riskiem un apdraudējumiem internetā.

PADOMI ŠEIT >

KĀ SAGATAVOT BĒRNA DATORU UN VIEDIERĪCES DROŠĀKĀM MĀCĪBĀM TIEŠSAISTĒ?

SPĒLE MEDIJPRATĪBAS STIPRINĀŠANAI "PILSĒTAS ABC"

Drossinternets.lv sadarbībā ar [Drošāka interneta vēstnešiem](#) ir radījis aizraujošu tiešsaistes spēli "Pilsētas ABC". **Spēles mērķis ir attīstīt kritisko domāšanu un spēju izvērtēt informāciju.** Spēlē iekļauti dažādi apgalvojumi par vairāk nekā 20 Latvijas pilsētām, par katru pilsētu doti 33 patiesi un nepatiesi apgalvojumi, spēlētāja uzdevums ir izvērtēt šos apgalvojumus.

Aicinām skolas, bērnu vecākus, jauniešu centru pārstāvjus, bibliotēkas un citus, kas ikdienā organizē izzinošas aktivitātes bērniem un pieaugušajiem, iesaistīt spēlē sava novada iedzīvotājus, **informējot un izplatot informāciju par spēli:**

1. Aicinām skolas piedāvāt bērniem piedalīties, izvērtējot faktus par spēlē iekļautajām pilsētām, mācību stundu laikā vai ārpus klases organizēto aktivitāšu ietvaros;

2. Kopā ar skolēniem izstrādājat spēles saturu — patiesus un nepatiesus apgalvojumus arī par jūsu pilsētu vai novadu;

3. Spēles plakātu aicinām izdrukāt un izvietot klasē, novada, pilsētas, pagasta informācijas punktos, vietējā bibliotēkā, jauniešu centrā vai kultūras namā;

4. Informāciju par spēli aicinām izplatīt sociālajos tīklos, izmantojot Drossinternets.lv [Facebook kontā](#) publicēto informāciju.

PLAKĀTS ŠEIT >

SPĒLE PIEEJAMA ŠEIT >

PIEDALIES SPĒLĒ

Pilsētas

ABC

Patiesība vai meli?!

Hercogs Jēkabs ir dzimis Kuldīgā.

Daugavpilī lielākais ezers ir Rāznes ezers.

Liepājas karogā ir redzama priede.

Nērga ventīnmēlē nozīmē čīkstulis, vārgulis.

Izvēlies
pilsētu

Izvērtē
apgalvojumus

Iesniedz
atbildes

DROŠĪBA TIKTOK, SNPACHAT, INSTAGRAM – PADOMI VECĀKIEM

Kas ir *TikTok*, *Snapchat* un *Instagram*? Kāpēc šīs lietotnes tik ļoti aizrauj pusaudžus? Kādi ir riski un kā no tiem pasargāt savu bērnu? Atbildes uz šiem jautājumiem un noderīgu informāciju konta privātuma iestatījumiem jūs atradīsit Drossinternets.lv izveidotajos padomu materiālos “Drošība *TikTok*, *Snapchat* un *Instagram*”.

TikTok 13+

Kas ir *TikTok*?
Kāpēc pusaudžus tas tik ļoti aizrauj?

Kādi ir riski?

Drošība pirmajā vietā –
padomi, lai pasargātu bērnu

DROSSINTERNETS.LV

Drošība *TikTok*

Strauju popularitāti pēdējo gadu laikā piedzīvojuši sociālo mediju lietotne *TikTok*, kuru pusaudži iemīļojuši, jo tā viņiem ļauj izpaust sevi daudz brīvāk, radošāk un spilgtāk. Ar ķermeņa un lūpu kustībām tiek radīts komisks, smieklīgs, izklaidējoša rakstura video, kurā pusaudzis var dejot, dziedāt, izmantojot populāru dziesmu, filmu epizodes un ar savu video var nodot kādu vēstījumu saviem draugiem un citiem lietotājiem. Tomēr vecākiem jāņem vērā, ka pusaudzis varētu atklāt par sevi ļoti privātu informāciju un izpaust sevi ļoti atklāti... iespējams, pat pārāk atklāti.

Tāpat arī pusaudzis ne tikai pats rada video, bet aktīvi skatās arī citu lietotāju saturu, tāpēc viņam **var būt pieejams arī viņa vecumam nepiemērots, kaitīgs un pat nelegāls saturs.**

PADOMI ŠEIT >

Drošība *Snapchat*

Šī saziņas lietotne jauniešus aizrauj ar sejas filtriem, krāsainām uzlīmēm, *Bitmoji* un īsajām, spontānajām ziņām, kas pēc īsa brīža dzēšas. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc šajā mobilajā lietotnē ir lielāks emocionālās pazemošanas risks vienaudžu vidū, un **diemžēl pusaudži mēdz apmainīties arī ar saviem kailfoto, kā arī ļoti personisku informāciju un privātās dzīves detaļām**, palaujoties, ka saturs “it kā” nesaglabāsies, un saņēmējs to nepārsūtīs citiem.

PADOMI ŠEIT >

Drošība *Instagram*

Jau daudzus gadus pusaudžu vidū ļoti populāra ir foto un video koplietošanas sociālo mediju lietotne *Instagram*, tā sniedz iespēju veidot savu “personisko blogu”, izvietojot savus foto un video “bilžu režģī” vizuāli radošā un spilgtā veidā. Ar foto/video un īsu komentāru vai tēmturi (*hashtag*) pusaudzis atspoguļo savas dzīves notikumus, dalās ar savām emocijām, ikdienas mirkļiem, u.tml. privāta rakstura informāciju.

Tomēr bieži vecāki pat nenojauš, ka pusaudzim ir konts un sava “Instagram pasaule”, kā arī var būt pārsteigti un pat šokēti, ieraugot bērna kontā publicēto. Vecākiem jāņem vērā, ka liela daļa pusaudžu pārlieku “dzenas” pēc popularitātes, lai savāktu pēc iespējas lielāku sekotāju skaitu, tiecoties kļūt par vietējiem influenceriem jeb iedvesmotājiem.

PADOMI ŠEIT >

Snapchat 13+

Kas ir *Snapchat*?
Kāpēc pusaudžus tas tik ļoti aizrauj?

Atgādiniet savam pusaudzim
par rīcību problēmsituācijās!

Kādi ir riski?

Drošība pirmajā vietā –
padomi, lai pasargātu bērnu

DROSSINTERNETS.LV

Kas ir *Instagram*? 13+

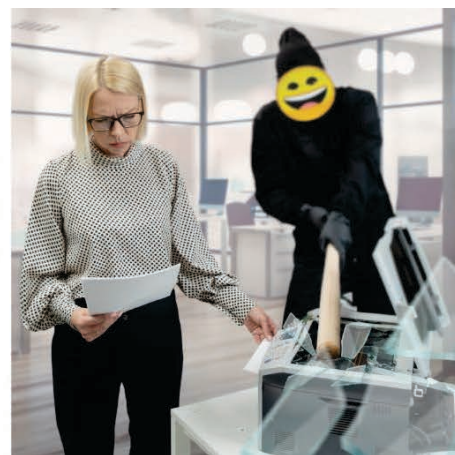
Kas ir *Instagram*?
Kāpēc pusaudžus tas tik ļoti aizrauj?

Kādi ir riski?

Drošība pirmajā vietā –
padomi, lai pasargātu bērnu

DROSSINTERNETS.LV

CERT.LV SOCIĀLĀ KAMPAŅA, LAI VEICINĀTU IZPRATNI PAR KIBĒRDRUŠĪBU

Drossinternets.lv sadarbības partneris [Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija Latvijā CERT.LV](#) š.g. 14. septembrī aizsāka izglītojošu kampaņu “Kiberdrošība darbavietā”. Kampaņas pamatvēstījums ir vienkāršs: **aktualizēt drošus interneta lietošanas pamatprincipus ikviena cilvēka darbavietā, veicināt sabiedrības izpratni par kiberdrošību un iespējamajiem riskiem**, kā arī parūpēties par kritiskās domāšanas un uzticības saišu proporcionālu līdzsvaru internetā.

Kampaņas laikā radīti trīs jaunvārdi — **“parolize”**, **“mulķerēšana”** un **“spaidonis”**, kas izteiksmīgi brīdina par iespējamajām sekām, ja nekādi drošības pasākumi netiek ievēroti. Apkopotā informācija CERT.LV ikmēneša apskatos liecina, ka cilvēki un uzņēmumi ik gadu cieš materiālus zaudējumus, jo, neievērojot drošus parolu izveides pamatprincipus, paralizē jeb “parolizē” darba vai savu personīgo kibervidi. Tāpat katru gadu turpina pieaugt pikšķerēšanas jeb sensitīvas informācijas izvilināšanas mēģinājumi, tāpēc svarīgi ir atpazīt “mulķerēšanu” un neiekrīst izliktajās lamatās.

Interneta lietotāji joprojām uzķeras gan uz klasiskiem, gan arvien radošākiem informācijas izmānīšanas veidiem, — aiz neuzmanības ļaundariem uzdāvinot savu bankas konta informāciju, savus personas datus un citu sensitīvu saturu. Piemēram, viedierīču lietotāji joprojām atsaucas uz saņemtajām īsziņām tālrunī un spiež uz saitēm, kas nemanāmi aizved uz viltus mājaslapām. Neapdomīgi

klikšķinot uz saitēm, attēliem vai pielikumā pievienotiem dokumentiem, ikviens var kļūt par “spaidoni”, tādējādi radot priekšrocības kibernoziēdniekiem.

Pedagogi aicināti noskatīties paši un arī parādīt skolēniem trīs informatīvus, izskaidrojošus video:

[MULĶERĒŠANA >](#)

[SPAIDONIS >](#)

[PAROLĪZE >](#)

Vairāk par kampaņu un tās laikā plānotajām aktivitātēm tīmekļvietnē — www.parolize.lv. Šajā vietnē atradīsiet arī digitālo rokasgrāmatu, kur interaktīva veidā var iepazīties ar kiberdrošības pamatlītiem, aizpildot testus un pārbaudot savas zināšanas praksē.

[UZ PAROLIZE.LV VIETNI >](#)

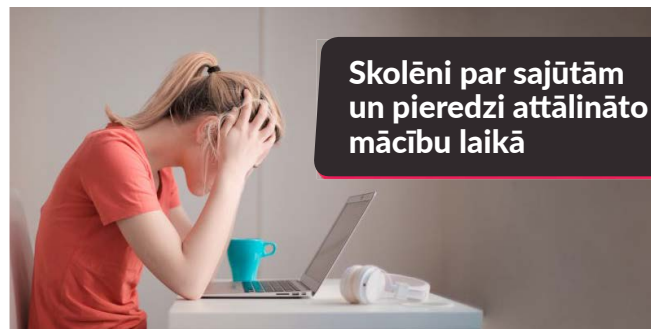
[SKATĪTIES VIDEO >](#)

Informatīvo atbalstu kampaņas realizācijā sniedz Aizsardzības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (VPVKAC) tīkls, Izglītības ministrija, Valsts policija, LU Matemātikas un informātikas institūta Tīklu risinājumu daļa (NIC) un Akadēmiskā tīkla laboratorija SigmaNet, SIA Tet un Drossinternets.lv.

SKOLĒNU PIEREDZE ATTĀLINĀTO MĀCĪBU LAIKĀ INFOGRAFIKĀ

Drossinternets.lv un [Telia Latvija](#) iniciatīvas "Skolēnu konsultatīvā padome" ietvaros 2020.g. maijā aptaujāja Latvijas skolēnus vecumā no 10-18 gadiem par viņu sajūtām un pieredzi attālināto mācību laikā. Pētījumā secināts, ka lielākā daļa bērnu **kopumā ir apmierināti ar attālināto mācīšanos un vairumā gadījumos ir uzlabojusies arī skolēnu emocionālā pašsajūta.**

- ➔ Skolēniem bijusi nepieciešamība tikt galā ar mācību uzdevumiem pašu spēkiem un **mācībām bija jāvelta vairāk laika nekā iepriekš.**
- ➔ Attālināto mācību laikā visvairāk ir pieaugusi skolēnu **drošības sajūta, miers, produktivitāte.**
- ➔ Starp negatīvajām emocijām visbiežāk tika minēta pieaugusi garlaicība, nogurums un daļai skolēnu arī vientulības sajūta.
- ➔ Liela daļa skolēnu šajā laikā ir **veltījuši vairāk laika miegam, veselīgāks kļuvis uzturs**, taču diemžēl pusei aptaujāto ir samazināties fiziskām aktivitātēm veltītais laiks.
- ➔ Attālināto mācību laikā **mazāk aktuāla ir kļuvusi emocionālā pazemošana internetā.** Lielākā daļa aptaujāto skolēnu atzīst, ka attālinātās mācīšanās periodā ir saskārušies ar to mazāk nekā laikā, kad mācības norisinājās klātienē.
- ⚠ Tie bērni, kuri ir saskārušies ar tiešsaistes apdraudējumiem norādīja, ka mācību laikā ar bērnu internetā sazinājās kāds pieaugušais, ar kuru reālajā dzīvē nav bijusi saskarsme.

- ⚠ Starp draudiem tika minētas situācijas, kad kāds izmantojis bērna paroli, kā arī internetā sūtīti vai nejauši redzēti fotoattēli vai video, kas lika bērnam justies neērti.
- ⚠ Tāpat ir bijušas situācijas, kad mācību stundai internetā pieklūst kāds, kuram nevajadzētu to varēt.

Veiktā aptauja liek secināt, ka jādara viss, lai mācību procesā un brīvajā laikā pasargātu bērnus no emocionālās pazemošanas, komunikācijas ar svešiniekiem un citiem riskiem tiešsaistē.

Latvijā aptauja tika veikta sadarbībā ar Drossinternets.lv un tajā piedalījās 1000 skolēni vecumā no 10 līdz 18 gadiem.

[INFOGRAFIKA ŠEIT >](#)

MATERIĀLI SKOLĒNIEM PAR DROŠĪBU INTERNETĀ UN MEDIJPRATĪBU

Aicinām izmantot Drossinternets.lv mājas lapā pieejamos izglītojošos materiālus bērniem, jauniešiem, skolotājiem un vecākiem par drošību internetā un medijpratību — **testus, uzdevumus, stundu plānus, video** u.c., kurus esam apkopojuši pa vecuma grupām un kategorijām, **piedāvājot tiešās saites uz materiāliem.**

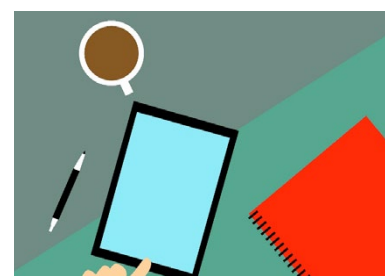
Laikā, kad bērnu drošība internetā ir kļuvusi daudz aktuālāka nekā līdz šim, **aicinām pedagogus rast iespēju izmantot šos mūsu piedāvātos izglītojošos materiālus klases, datorikas, informātikas vai sociālo zinību mācību stundu laikā**, lai vērstu bērnu uzmanību uz riskiem un apdraudējumiem un kā no tiem izvairīties.

Darbam ar bērniem līdz 11 g.v.

- ➔ Stundu plāni
- ➔ Uzdevumi
- ➔ Testi
- ➔ Digitālās grāmatas
- ➔ Informatīvie materiāli
- ➔ Filmiņas

Darbam ar jauniešiem no 12-18 g.v.

- ➔ Stundu plāni
- ➔ Uzdevumi
- ➔ Testi
- ➔ Informatīvie materiāli
- ➔ Digitālās grāmatas
- ➔ Video

Vecākiem

- ➔ Padomu materiāli
- ➔ Metodiskie materiāli darbam ar sākumskolas bērniem
- ➔ Metodiskie materiāli darbam ar pamatskola un vidusskolas bērniem